

Blížiac sa vlna bankrotov

Ako sa môžete chrániť ako potenciálny veriteľ alebo dlžník

26.2.2021

Mgr. Petra Marková

Advokátka

Mgr. Ján Macej, Ph.D.

Advokát

Mag. Bernhard Hager, LL.M

Managing Partner

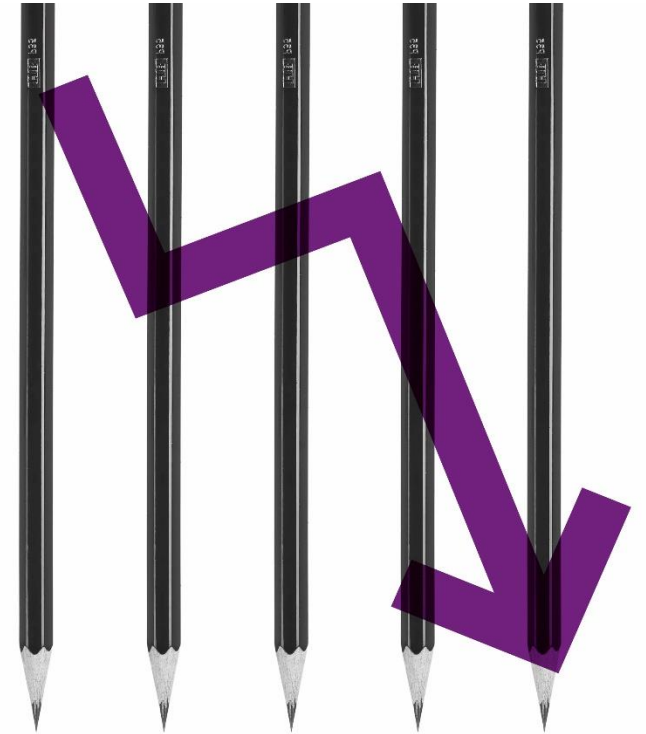

Obsah

1. Prehľad základných informácií o insolvenčii – úpadku
2. Čo robiť ako dlžník neschopný splácať pohľadávky, zníženie rizika zodpovednosti
3. Čo robiť ako veriteľ, ako chrániť svoj majetok a zabezpečiť úhradu pohľadávok

1. Základný prehľad o insolvenčii

Základný prehľad o insolvencii

— Insolvenca - úpadok:

- Podnik je platobne neschopný/predĺžený a dostáva sa pod verejnú kontrolu (správca, konkurzný súd)
- Pomerné uspokojenie veriteľov
- Podnik zanikne alebo bude sanovaný:
 - Zánik: pomerné uspokojenie veriteľov a podnik „zmizne“
 - Sanácia: pomerné uspokojenie veriteľov podľa sanačného plánu, podnik čiastočne oslobodený od starých dlhov funguje po sanácii ďalej

— Možné negatívne následky insolvencie pre dlžníka:

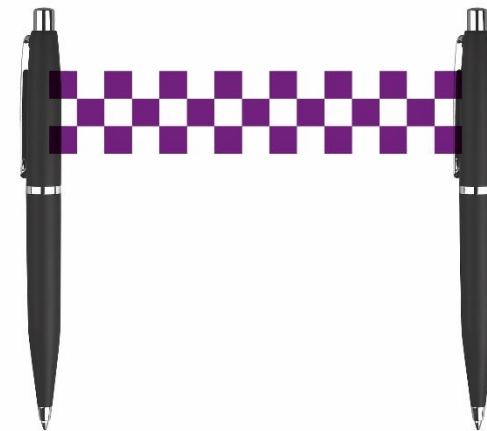
- Osobná občianskoprávna a trestná zodpovednosť
- Odporovateľnosť – právne úkony budú spätne posudzované

— Ako možno minimalizovať riziko odporovateľnosti a zodpovednosti:

- Cashflow Management
- Starostlivosť riadneho obchodníka
- Pozor na uprednostňovanie veriteľov

Základný prehľad o insolvencii

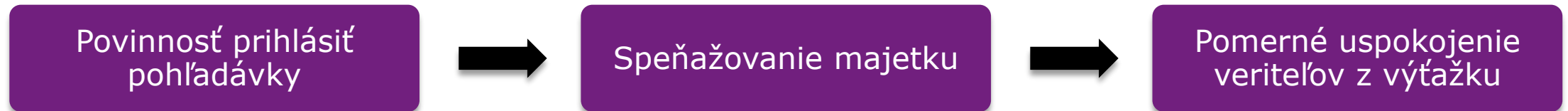
- Možné negatívne následky insolvenencie pre veriteľa:
 - Popretie pohľadávky
 - Odporovanie právnomu úkonu
 - Zákaz uprednostňovania veriteľa – pomerné uspokojenie pohľadávok, tzn. pohľadávky budú z väčšej časti odpísané, **AVŠAK VÝNIMKY:**
 - Výhrada vlastníctva
 - Záložní veritelia
 - Poistenia, bankové záruky
- **Aký je hlavný cieľ veriteľa:** zabezpečenie aby pohľadávka nespadla do tzv. všeobecnej podstaty

Základný prehľad o insolvencii

Konkurz

- Platobná neschopnosť: dlžník má aspoň 2 pohľadávky voči aspoň 2 veriteľom, ktoré nie je schopný plniť dlhšie ako 30 dní po splatnosti.
- Predĺženie: aspoň 2 veritelia, hodnoty záväzkov prevyšujú hodnotu majetku, žiadne pozitívne vyhliadky ďalšieho prevádzkovania podniku.
- Povinnosť dlžníka podať návrh na vyhlásenie konkurzu
 - Pri predĺžení
- Veriteľský návrh na vyhlásenie konkurzu
 - Predpoklad: povinnosť veriteľa preukázať platobnú neschopnosť dlžníka (existencia ďalšieho dlžníka a splnenie statných podmienok)
 - Žiadna špecifická lehota

Základný prehľad o insolvencii

Reštrukturalizácia

- Reštrukturalizačný posudok – odporúčanie reštrukturalizácie ako riešenia,
- Návrh a začatie reštrukturalizačného konania
- Povolenie reštrukturalizácie
- Prihlasovanie pohľadávok, ktoré vznikli pred začatím reštrukturalizačného konania (lehota 30 dní)
- Zostavenie reštrukturalizačného plánu
- Schválenie plánu skupinami veriteľov a súdom
 - **PODMIENKA!** Uspokojenie aspoň 50 % nezabezpečených veriteľov do 5 rokov
- Po skončení spoločnosť funguje ďalej (prípadne dozorná správa)
- **Pozor:** zákaz vyplácania zisku kým nie sú pohľadávky splatené v plnej výške

Novinky v právnej úprave – predbežná ochrana a malý konkurz

Predbežná ochrana - podmienky

- Trvalé zakotvenie dočasnej ochrany podnikateľov v právnom poriadku SR
- Podmienkou na udelenie má byť súhlas aspoň 50 % tzv. nespriaznených veriteľov (počítaná podľa výšky ich pohľadávok)
- Trvanie 3 mesiace, s možnosťou predĺžiť o ďalšie 3 mesiace, avšak len so súhlasom 2/3 tzv. nespriaznených veriteľov
- Opätovne o ňu bude môcť podnikateľ požiadať až po 4 rokoch – na dočasnú ochranu udelenú pred 1. 1. 2021 sa tento limit nevzťahuje
- Aj pre podnikateľov, ktorým vzniklo oprávnenie na podnikanie po 12. 3. 2020
- Ak je žiadateľom právnická osoba, musí byť zapísaná v registri partnerov verejného sektora

Novinky v právnej úprave – predbežná ochrana a malý konkurz

Predbežná ochrana - účinky

— Pasívna konkurzná imunita

- Počas dočasnej ochrany nemožno rozhodnúť o začatí konkurzného konania voči podnikateľovi

— Aktívna konkurzná imunita

- Podnikateľ pod dočasnou ochranou nie je po dobu trvania dočasnej ochrany povinný podať návrh na vyhlásenie konkurzu na svoj majetok

— Relatívna imunita proti výkonu nárokov voči podniku

- Počas dočasnej ochrany nemožno exekvovať podnik, veci, práva alebo iné majetkové hodnoty patriace k podniku podnikateľa pod dočasnou ochranou (platí rovnako aj pre výkon záložného práva)

— Obmedzenie započítania spriaznených pohľadávok

- Týka sa jednostranných aj zmluvných pohľadávok (zamedzuje účelovému zmenšovaniu majetku podnikateľa pod dočasnou ochranou)

— Obmedzenie ukončovania zmluvných vzťahov

- Samotná dočasná ochrana, ani omeškanie s úhradou nemôžu byť dôvodom pre ukončenie zmluvných vzťahov

— Povinnosť uprednostňovať záujem veriteľov a povinnosť zdržať sa nakladania s majetkom v rozsahu presahujúcom bežnú podnikateľskú činnosť

Novinky v právnej úprave – predbežná ochrana a malý konkurz

Malý konkurz

- Zjednodušenie pravidiel pre vedenie konkurzu
- Podmienky:
 - návrh na vyhlásenie podal dlžník, ktorý je právnickou osobou (v určených prípadoch aj veriteľ)
 - dlžník má ustanovený štatutárny orgán, pričom členmi tohto štatutárneho orgánu sú osoby, ktoré nepôsobia ako štatutárny orgán alebo jeho členovia vo viac ako desiatich právnických osobách
 - bol zložený preddavok na náklady malého konkurzu v sume 500 EUR
 - podľa posledných piatich účtovných závierok nemal dlžník záväzky v sume vyššej ako 1 000 000 eur, ani majetok v takejto hodnote
 - Riadne vedenie účtovníctva – ukladanie účtovných závierok
 - Dlžník nie je v konkurze
- Po splnení podmienok **súd vyhlási malý konkurz** na majetok dlžníka **do 15 dní** od doručenia návrhu
- Ministerstvo spravodlivosti pre dlžníkov pripravilo formulár na podávanie návrhov

Novinky v právnej úprave – predbežná ochrana a malý konkurz

Výhody malého konkurzu

- Rýchlejší a menej nákladný proces speňažovania majetku dlžníka
- Nižšie náklady na vedenie konkurzu (preddavok 500 EUR namiesto 1.500 EUR)
- Rýchlejší priebeh - schôdza veriteľov sa nemusí zísť, neexistuje veriteľský výbor, ale len zástupca veriteľov, zjednodušený predaj majetku
- Pohľadávky možno prihlasovať do 45 dní, avšak do zverejnenia rozvrhu v Obchodnom vestníku
- Popierať pohľadávky môže len veriteľ
- Štatutárny orgán nezaniká, ale ďalej pôsobí – vedenie účtovníctva, zamestnávateľ
- Správcom môže byť aj likvidátor
- Ak návrh podáva veriteľ, súd neustanovuje predbežného správcu

Novinky v právnej úprave – predbežná ochrana a malý konkurz

Malý konkurz

- Zmena malého konkurzu na „veľký“
 - Na návrh veriteľa podaný do 6 mesiacov a zaplatení 6.500 EUR
 - Veritelia a správca automaticky prechádzajú do „veľkého“ konkurzu
- Obmedzená zodpovednosť štatutárov dlžníka
 - Nie je zmluvná pokuta 12.500 EUR za nepodanie návrhu
 - Možná pokuta od súdu od 1.000 EUR do 10.000 EUR
 - Ak dlžník vykazoval záporné imanie a po skončení konkurzu sú pohľadávky min. 50.000 EUR
 - Možné vyhnutie sa trestnoprávnej zodpovednosti („ne bis in idem“)
- Zrušenie malého konkurzu
- Zverejnením správcu v Obchodnom vestníku po:
 - Splnení rozvrhu
 - Zistení nedostatku majetku
 - Neprihlásení pohľadávok do 90 dní, alebo zániku všetkých veriteľov
- Rozhodnutím súdu, ak neboli splnené podmienky vedenia malého konkurzu

**2. Čo robiť ako dlžník neschopný
splácať pohľadávky,
zníženie rizika zodpovednosti**

Povinnosť uhrádzať záväzky a starostlivosť riadneho hospodára

- Konateľ je povinný mať prehľad o hospodárskej situácii spoločnosti a hospodáriť tak, aby bol schopný riadne uhrádzať svoje záväzky.
- Zabezpečenie prehľadu – napríklad pravidelné účtovné reporty, reporty o splatných pohľadávkach, pohľadávkach s blížiacou sa splatnosťou,
- Splatné pohľadávky je potrebné uhradiť
- V prípade ak pohľadávka nemôže byť uhradená v lehote splatnosti, potom je potrebné skúmať:
 - Existuje právny dôvod na predbežné neuhradenie pohľadávky (napr. vyššia moc, omeškanie druhej zmluvnej strany)?
 - Rokovania s protistranou o odklade splatnosti, poskytnutí ďalších záruk, iných možnostiach?
 - Riziko veriteľského návrhu na konkurz, povinnosť dlžníka podať návrh na konkurz, reštrukturalizácia ako riešenie?, zvolanie valného zhromaždenia.

Vyššia moc – vis maior

Definícia

- Prekážka plnenia zmluvy – neoslobodzuje od povinnosti platiť
- Prekážka je objektívna a nie je ovplyvniteľná zmluvnými stranami
- Bráni zmluvným stranám plniť zmluvu a neočakáva sa, že zmluvná strana môže túto prekážku prekonať
- V čase plnenia zmluvy nebola daná prekážka predvídateľná
- Zmluvná strana, ktorej plnenie bolo zamedzené, nebola v omeškaní v momente vzniku udalosti vis maior
- Prekážka nebola spôsobená zlou ekonomickou situáciou zmluvnej strany

Vyššia moc – vis maior

Zákonná úprava verzus Zmluvná úprava

- OBZ obsahuje ustanovenie ohľadom udalosti vis maior
- Pokiaľ ide o zmluvné vzťahy podľa občianskeho práva, vis maior sa vo všeobecnosti neuznáva, ak nie je dohodnuté inak
- Zmluvné strany si môžu dohodnúť čo sa považuje za vis maior a aj právne následky
- Zmluvné strany sa môžu dohodnúť na právnych následkoch podľa ich vôle:
 - ktoré udalosti sa považujú za udalosti vis maior
 - Trvanie vis maior udalosti a dôsledky (napr. do jedného mesiaca: pozastavenie plnenia zmluvy, pri viac ako jednom mesiaci: ukončenie zmluvy)

Vyššia moc – vis maior

Možné právne následky

- Dočasné pozastavenie zmluvy
- Oslobodenie od nárokov na náhradu škody
- Výpovedný dôvod
- Automatické ukončenie zmluvy

Odklad platobnej povinnosti

- Odklad platobnej povinnosti
- Plynutie úrokov z omeškania
- Plynutie premlčacej lehoty nie je pozastavené

Dohoda o splátkach

- Dohoda, že splatný dlh bude uhradený v splátkach
- Úroky z omeškania plynú iba pre splatné splátky
- Momentom novej dohody začína plynúť premlčacia lehota vždy od splatnej splátky

Uznanie dlhu

Rozdiely medzi OZ a OBZ

— Pri OZ:

- Obsahová náležitosť: presná špecifikácia dlhu (právny dôvod a výška)
- Formálna náležitosť: písomnosť
- Premlčanie: nová premlčacia doba – 10 rokov

— Pri OBZ:

- V zásade postačuje jednoduchá dohoda v písomnej forme
- Za uznanie dlhu sa považuje aj uhradenie úrokov alebo čiastočné plnenie
- Premlčanie: nová premlčacia doba – 4 roky

Uznanie dlhu formou notárskej zápisnice

- Spisuje notár
- Uznanie dlhu
- Musí obsahovať termín plnenia
- Často kombinovaná aj so splátkovým kalendárom
- Uznanie zmluvných pokút je touto formou vylúčené
- Priamy exekučný titul, t.j. pohľadávky nie je potrebné zvlášť žalovať
- Premlčacia doba závisí od formy uznania dlhu

Komplexné preventívne opatrenia

Povinnosť zvolať valné zhromaždenie a navrhnúť opatrenia

- v prípade ak strata prevýši tretinu ZI
- informačná povinnosť voči spoločníkom
- povinnosť navrhnúť vhodné opatrenia, napr.:
 - Efektívne vymáhanie pohľadávok, zefektívnenie výdavkov, možnosti úverového financovania, analýza štátnych Covid a iných programov
 - kapitalizácia pohľadávok
 - zriadenie kapitálových fondov
 - zvýšenie základného imania
 - uloženie povinnosti spoločníkov podieľať sa na strate (do výšky 1/2 ZI)
 - predbežná ochrana
 - reštrukturalizácia

Komplexné preventívne opatrenia

Povinnosti v prípade „spoločnosti v kríze“

- Spoločnosť je platobne neschopná alebo jej hrozí platobná neschopnosť
- Pomer vlastného imania a záväzkov je menší ako 8 ku 100
- Štatutárny orgán musí prijať opatrenia na prekonanie krízy
- Zákaz vyplácania plnení nahradzujúcich vlastné zdroje, obzvlášť zákaz vyplácania pôžičiek alebo iných platieb:
 - Spoločníkom, štatutárnym orgánom, členom dozornej rady či tichým spoločníkom
 - Blízkym alebo spriazneným osobám
- Štatutárny orgán ručí za vrátenie plnení nahradzujúcich vlastné zdroje, ak boli vyplatené v rozpore so zákonom

Komplexné preventívne opatrenia

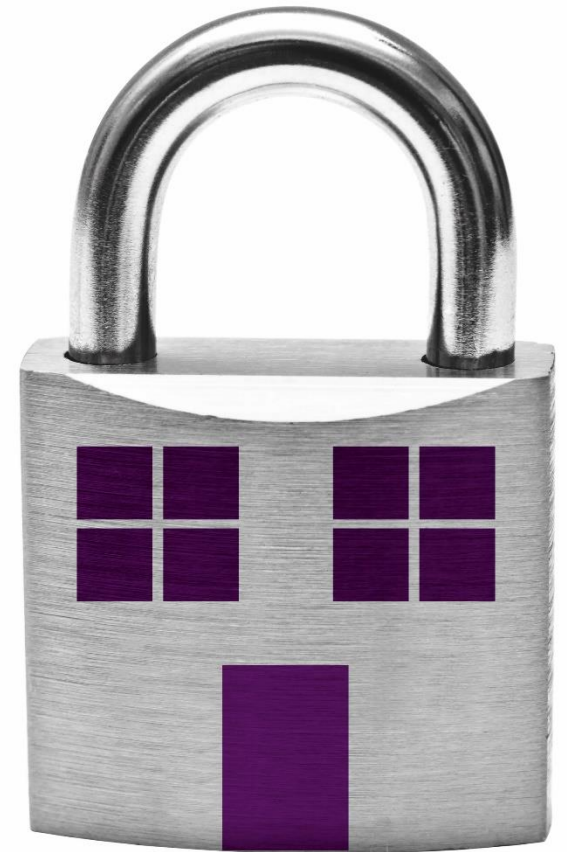
Alikvotné uspokojenie veriteľov

- **Ak likvidita nepostačuje na úhradu všetkých splatných pohľadávok:**
 - Štatutárny orgán si nesmie vyberať, ktoré pohľadávky budú uhradené, ALE
 - Povinnosť uhrádzať všetky pohľadávky rovnakým dielom (aliquotne).
 - V opačnom prípade:
 - **Pozor! Trestný čin!**
 - Ak platobne neschopný dlžník zmarí čo i len čiastočné uspokojenie veriteľa tým že zvýhodní jedného alebo viacerých veriteľov. Trestná sadzba do 2, resp. 8 rokov
 - Veriteľ si môže uplatniť náhradu škody
 - Odporovateľnosť pri konkurze
 - Správcom alebo Veriteľom. Lehota na uplatnenie odporovateľnosti do 1 roku od vyhlásenia konkurzu
 - Eventuálne je možné uplatniť odporovateľnosť aj podľa občianskoprávných predpisov
- **Sú mzdy, dane a odvody výnimka?**
 - V zásade sa majú aliquotne uhrádzať aj platy, dane a odvody
 - V súčasnosti existuje možnosť odloženia povinnosti, prípadne je potrebné skúsiť ďalšie možnosti odkladu

Povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu a následky jej porušenia

- Konateľ má povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu v lehote 30 dní po splnení zákonných podmienok
- V prípade porušenia tejto povinnosti vzniká konateľovi povinnosť uhradiť „zmluvnú pokutu“ vo výške 12.500 EUR do všeobecnej podstaty (zvýšenie objemu majetku určeného na pomerné rozdelenie veriteľom). Pozor, týka sa každého konateľa, u ktorého k porušeniu došlo
- Konateľ ďalej v prípade porušenia zodpovedá za škodu voči veriteľom a to popri tzv. zmluvnej pokute. Za škodu sa v zásade považuje výška neuspokojenej pohľadávky
- Rozhodnutie o vylúčení
- Skutkové podstaty trestných činov:
 - Podvodný úpadok/zavinený úpadok
 - Zvýhodňovanie veriteľa
 - Marenie konkurzného a vyrovnacieho konania

3. Čo robiť ako veriteľ, ako chrániť svoj majetok a zabezpečiť úhradu pohľadávok

Preventívna starostlivosť všeobecne

- Preverovanie bonity klientov – black listy, zverejnené účtovné závierky, finstat.sk, ďalšie platené služby, preverenie vlastníckej štruktúry atď.
- Referencie
- Preventívne sledovanie v obchodnom vestníku
- Aspoň pri prvom kontakte vyžadovanie zálohovej platby
- Písomná zmluva, akékoľvek relevantné dohody zdokladované písomne alebo aspoň vo forme e-mailovej komunikácie (v prípade sporu to môže byť bod, na ktorom sa všetko „láme“)
- Zabezpečovacie inštitúty, ideálne ich mix – cieľ efektívne uspokojenie, v prípade konkurzu zabezpečiť si postavenie tzv. zabezpečeného veriteľa

Zabezpečovacie inštitúty

Výhrada vlastníctva

- Písomná dohoda o prechode vlastníctva až úplným zaplatením ceny, súčasť písomnej zmluvy
- **Účinky v prípade konkurzu:**
 - Ak dlžník pred vyhlásením konkurzu predal vec s výhradou vlastníctva a kupujúcemu ju odovzdal, môže kupujúci vec vrátiť alebo trvať na plnení zmluvy
 - Ak dlžník pred vyhlásením konkurzu kúpil a prevzal vec s výhradou vlastníctva bez toho, aby k nej nadobudol vlastnícke právo, nemôže predávajúci uplatňovať vrátenie veci, ak správca splní povinnosti podľa zmluvy bez zbytočného odkladu po tom, ako bol predávajúcim k plneniu vyzvaný

Zabezpečovacie inštitúty

Záložné právo

- Záložného veriteľa oprávňuje uspokojiť sa alebo domáhať sa uspokojenia pohľadávky **z predmetu záložného práva**
- Musí sa jednať o predmet spôsobilý byť zálohom
- Záložca a záložný veriteľ môžu byť odlišné osoby
- Zriaďuje sa písomnou zmluvou, schválenou dohodou dedičov o vysporiadaní dedičstva, rozhodnutím súdu alebo správneho orgánu, alebo zákonom
- Presná špecifikácia pohľadávky, ktorá sa zabezpečuje a max. výšky
- Na vznik je potrebná registrácia v príslušnom registri
- Záložným právom možno zabezpečiť aj pohľadávku, ktorá vznikne v budúcnosti alebo ktorej vznik závisí od splnenia podmienky
- Pohľadávku možno zabezpečiť aj záložným právom zriadeným na niekoľko samostatných zálohov
- Pozor na poradie
- **V prípade konkurzu zabezpečuje postavenie zabezpečeného veriteľa!**

Zabezpečovacie inštitúty

Ručenie, bankové záruky, zabezpečovací prevod práva, zmenky, zmluvné pokuty

— Ručenie:

- vzniká písomným vyhlásením
- ručiteľ berie na seba voči veriteľovi povinnosť, že pohľadávku uspokojí, ak ju neuspokojí dlžník
- Napríklad ručenie materskej spoločnosti

— Banková záruka:

- vzniká písomným vyhlásením banky v záručnej listine, že uspokojí veriteľa do výšky určitej peňažnej sumy podľa obsahu záručnej listiny, ak určitá tretia osoba (dlžník) nesplní určitý záväzok alebo sa splnia iné podmienky určené v záručnej listine
- Pozor na špecifikáciu podmienok, ideálne je dohodnúť si znenie bankovej záruky vopred
- V prípade cezhraničných transakcií odporúčame upozorniť protistranu vopred, ak plánujeme predložiť bankovú záruku zahraničnej banky

Špecifiká v niektorých odvetviach - tooling

Osobitné zákonné ustanovenie o prenechaní stroja do užívania

Pozor na riadne označenie!

Právo kontroly alebo odobratia stroja

Pozor, v niektorých prípadoch napr. reštrukturalizácia neuplatniteľné

Manažment pohľadávok

- Zavedený funkčný a efektívny systém sledovania pohľadávok a ich splatnosti
- Signalizácia splatných neuhradených pohľadávok
- Výzva na zaplatenie (veriteľ sám, prípadne poverenie advokátskej kancelárie na zaslanie predžalobnej výzvy)
- Rokovanie s protistranou – zrkadlovo niektoré s riešení, ktoré sme uvádzali v časti Dlžník, v prípade notárskej zápisnice o uznaní dlhu odporúčame formu s doložkou priamej exekvovateľnosti
- V prípade neúspechu zváženie súdneho vymáhania pohľadávok

Vymáhanie pohľadávok

- V prípade stroskotania pokusov o mimosúdne vymożenie pohľadávky (nie je však povinnosťou) prichádzajú do úvahy nasledovné možnosti:
 - V prípade priamo exekvovateľnej notárskej zápisnice – návrh na začatie exekúcie
 - Pozor na rozhodcovské doložky – v takom prípade rozhodcovská žaloba
 - Upomínacie konanie
 - Žaloba
 - Návrh na vyhlásenie konkurzu
 - Prihlásenie pohľadávok v konkurze/reštrukturalizácii, sledovanie lehôt

Kontakt

Mgr. Petra Marková
Advokátka

T: +421 232 786 411

petra.markova@eversheds-
sutherland.sk

Mgr. Ján Macej, Ph.D.
Advokát

T: +421 232 786 411

jan.macej@eversheds-
sutherland.sk

Mag. Bernhard Hager, LL.M
Managing Partner

T: +421 232 786 411

bernhard.hager@eversheds-
sutherland.sk

Slovak Republic

Eversheds Sutherland

T: +421 232 786 411

E: bratislava@eversheds-sutherland.sk

Astoria Palace
Hodžovo námestie 1/A
811 06 Bratislava – Staré Mesto
Slovakia

Czech Republic

Eversheds Sutherland

T: +420 255 706 500

E: praha@eversheds-sutherland.cz

Oasis Florenc
Pobřežní 394/12
Praha 8, 186 00
Czech Republic